

POZICIJA DĖL MENSTRUACINIŲ HIGIENOS PRIEMONIŲ PRIEINAMUMO

LiJOT Asamblėja Nr. 53

2021 m. liepos 24–25 d.

Vilnius

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT), didžiausia nevyriausybinė jaunimo organizacijų sąjunga Lietuvoje, vienijanti 70 nacionalinių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, savivaldybės jaunimo organizacijų tarybų, atkreipia visuomenės, sprendimų priėmėjų ir nevyriausybinių sektoriaus dėmesį į menstruacinių higienos priemonių didesnį prieinamumą merginoms.

Net labiausiai išsivysčiusiose valstybėse ir didžiuosiuose pasaulio miestuose menstruacijų tema vis dar išlieka tabu. Menstruacijos nėra moterų pasirinkimas, tačiau už jas privalo mokėti pinigais. Higienos priemonės yra pirmo būtinumo prekė, kuri yra reikalinga išskirtinai tik moterims. Higienos priemonės menstruacijoms yra būtinos norint išvengti diskomforto, o keisti jas privaloma gan dažnai dėl infekcijų ir kitų nepatogumų.

Merginos menstruacijoms vidutiniškai per mėnesį išleidžia nuo 5 iki 10 eurų. Į metus ši suma gali siekti ir iki 150 eurų, atsižvelgiant į tai, kad mėnesinės ne visoms moterims būna reguliarios bei gali pasikartoti ir du kartus į mėnesį.

2020 metais „Procter&Gamble“ užsakymu atlikta apklausa¹ parodė, kad Lietuvoje 1 iš 8 merginų ar jos draugių yra praleidusi įvairias veiklas, užsiėmimus ar pamokas, nes mėnesinių metu neturėjo higienos priemonių. Lietuvoje apskritai su skurdu susiduria kas penktas žmogus, iš jų moterys patiria didesnę skurdo riziką², tad galime numanyti, kad šių priemonių įsigijimas daliai moterų yra finansinė našta.

Psichologų teigimu, nepriteklis tokių jautrių situacijų metu daro itin neigiamą įtaką merginos savivertei ir menkina pasitikėjimą savimi. Be to, dažnu atveju jaunos merginos

---

¹ <https://www.delfi.lt/moterys/pirmaskartas/tyrimas-1-is-8-merginu-lietuvoje-patiria-moteriskos-higienos-priemoniu-stvgiu.d?id=85241287>

² <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=cd5030e8-bd84-4826-bf16-b40788a8a458#/>

patiriančios higienos priemonių stygių, menstruacijų metu nelanko mokyklos, vengia kitų įprastų veiklų. Dėl to kenčia jų akademiniai rezultatai, socialinė veikla.

Užsienyje jau yra gerųjų patirčių, kai higienos priemonės dalinai arba visiškai nemokamai yra prinamos moterims. Škotija 2020 metais tapo pirmąja valstybe³, kuri pradėjo kovoti su „mėnesinių skurdu“. Jų parlamentas pritarė, kad merginos ir moterys turėtų galimybę nemokamai gauti higienos priemones ugdymo įstaigose, bendruomenių centruose, vaistinėse ir kitose viešose erdvėse. Tai pirmoji pasaulio šalis žengusi šios problemos sprendimų link.

Kitos šalys taip pat pamažu imasi priemonių, užtikrinančių higieninių priemonių moterims prieinamumą. 2011 m. Kenija higieninius įklotus ir tamponus pardavė be mokesčių. 2020 m. pradžioje Vokietija sumažino higieninių įklotų ir tamponų pardavimo mokestį nuo 19 iki 7 proc. Mokesčius sumažino ir Kanada, Australija, Indija, Prancūzija, Ispanija, Lenkija ir Austrija.

Šiuo pavyzdžiu skatiname žengti ir Lietuvos valstybę. Todėl siūlome:

1. Sumažinti arba visai panaikinti pridėtinės vertės mokestį (PVM) visoms menstruacinėms higienos priemonėms – įklotams, tamponams, menstruacinėms taurelėms ir kitiems pirmo būtinumo svarbos produktams;
2. Pripažinti menstruacijų ir menopauzės simptomus, kaip svarbiomis priežastimis gauti laisvas dienas arba nedarbingumą.
3. Užtikrinti nemokamų higieninių priemonių prieinamumą skurdą patiriančių šeimų moterims.
4. Užtikrinti nemokamai prieinamas higienos priemones menstruacijoms visose mokyklose ir kitose ugdymo įstaigose.

Turime siekti, kad nei viena moteris Lietuvoje nesusidurtų su nepatogumais menstruacijų metu – naudotų saugias ir patikimas higienos priemones. Taip pat merginos turi saugiai ir drąsiai eiti į mokyklą ar kitą švietimo įstaigą, nesijaudinant dėl mėnesinių sukkelto diskomforto ir nebijodamos tapti pajuokos objektu.

---

³ <https://www.delfi.lt/verslas/verslas/skotija-pirmoji-pasaulyje-menstruacijoms-skirtus-produktus-dalins-nemokamai.d?id=85826953>